

Ambitieniveau Actieplan Biodiversiteit Flevoland - PS beeldvormende ronde 23 sept 2020

1. Doel

Het hoofddoel van het actieplan is het versterken van de biodiversiteit in Flevoland. De nadruk hierin ligt in het creëren van condities die biodiversiteit bevorderen. Waarbij alle overheden, organisaties en burgers zich gezamenlijk inzetten om deze condities voor biodiversiteit te verbeteren.

We willen een goede basiskwaliteit van de natuur, binnen én buiten natuurgebieden en bevorderen de transitie naar een natuurinclusieve samenleving voor algeheel biodiversiteitsherstel. De Basiskwaliteit voor Natuur is op orde als de voor dat landschap karakteristieke en algemene soorten algemeen zijn en blijven. De bepalende factoren daarbij zijn het milieu, de inrichting en het beheer en gebruik. Deze factoren moeten aan minimum vereisten voldoen om de Basiskwaliteit duurzaam te garanderen.

2. Visie

Flevoland heeft een bijzondere ligging midden in Nederland. Op zeebodenniveau 4 meter onder NAP en omringd door de grote wateren van het IJsselmeergebied. Met relatief grote aaneengesloten natuurgebieden voornamelijk bestaand uit moerassen en bossen. En daartussen uitgestrekte landbouwgebieden, drie steden en een verscheidenheid aan dorpen.

Het NatuurNetwerk in Flevoland vormt de basis voor de biodiversiteit van onze provincie. Door het beheer op een aantal punten aan te passen en de overgangen tussen natuur en agrarisch gebied te verzachten wordt de biodiversiteit versterkt.

De dijken, wegbermen, sloot- en kanaal-kanten, ecologische verbindingzones, clusters agrarisch natuurbeheer en de bufferzones ter verbetering van de waterkwaliteit vormen samen met de erfbeplanting van de boerderijen de groenblauwe dooradringing van het landelijk gebied. Via pilots, de vergroeningsmaatregelen in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en aangepast beheer wordt gezamenlijk gewerkt aan een groenblauw netwerk ter versterking van de biodiversiteit. Deze groene draad loopt door tot in de stad en het dorp.

De steden en dorpen in Flevoland kenmerken zich door de groenblauwe kwaliteiten met parken, stadsbossen en watergebieden. Nieuwe ontwikkelingen voor woningbouw en bedrijventerreinen worden natuurinclusief aangepakt, bewoners worden gestimuleerd om de tuin en het dak wanneer het niet geschikt is voor zonnepanelen te vergroenen, en de bermen en sloot- en kanaalkanten worden grotendeels aangepast beheerd.

Via het actieplan biodiversiteit wordt ook gewerkt aan nieuwe verbindingen met de burgers (van jong tot oud). Op welke wijze kunnen wij aansluiten op hun belevingswereld, waardoor de groene draad door Flevoland wordt versterkt voor nu en in de toekomst.

Aanpak opgavegericht

Het versterken van de biodiversiteit willen wij 'opgavegerichte' aanpakken. Het uitgangspunt hierbij is het bewaken van de balans tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving, met het oog op een duurzame ontwikkeling. Het betekent ook dat we deze vraagstukken niet alléén aanpakken, maar gezamenlijk en actief de kerntaken en kernkwaliteiten benutten van de partijen binnen onze netwerken die hieraan iets kunnen toevoegen, op basis van gedeelde belangen. De provincie wil ondersteunend en dienstbaar zijn aan de samenleving.

3. Onderdelen (voorbeelden & ideeën)

Hieronder volgt een niet limitatieve opsomming van voorbeelden en ideeën. Deze zijn bedoeld als inspiratie voor de gedachtenvorming en discussie op 23 september.

Natuur

- a) Versterken van de natuurkwaliteit in het Natuur Netwerk Nederland (o.a. natte natuur: moerassen, plassen, natte graslanden, wilgenbossen en grootschalig bos op klei).
- b) Aanvullend beheer gericht op specifieke soorten
- c) Overgangsgebieden natuur en landbouw & natuur en de stad
- d) Experimenten Natuurinclusieve landbouw in of samen met natuurgebieden

Landelijk gebied

- a) Verdubbelen van de huidige oppervlakte akker- en weidevogelbeheer.
- b) Sterke uitbreiding van het areaal natuurgerichte vanggewassen, groenbemesters en ondiepe grondbewerking.
- c) Een nieuwe impuls voor insecten en (andere) bestuivers.
- d) 'Zachtere overgangen' tussen landbouwgebied, natuurgebied en openbare ruimte. Zo liggen er fraaie kansen voor natuurgericht beheer van bermen, dijken, waterlopen en oevers (al dan niet door boeren beheerd), waarmee belangrijke natuurwinst kan worden geboekt.
- e) Er zijn verschillende vormen van landbouw die gezien kunnen worden als een vorm van nieuwe natuur zoals strokenteelt, agroforestry en bermbeheer in het buitengebied. Kijk met partners of hier een haalbaar natuur/business model voor ontwikkeld kan worden.

Stad

- a) Groene gebouwen - met de toolbox natuurinclusief bouwen moedigen we de stad aan om natuurinclusief te ontwikkelen en beheren;
- b) Groene tuinen - niet alleen van belang voor planten en dieren, maar ook voor verkoeling en het opvangen van hevige regenval;
- c) Gezonde wateren - bij de inrichting van de stad houden we rekening met water- en moerasgebonden natuur;
- d) Ecologische verbindingen - het verbinden van brongebieden en het opheffen van barrières in groenblauwe aderen van de stad zorgen voor duurzame instandhouding van populaties van dieren en planten;
- e) Tijdelijke natuur - pioniernatuur krijgt de ruimte door gebruik te maken van ontheffing braakliggende terreinen;
- f) Donkere nachten - sommige soorten hebben baad bij donkere gebieden, we zoeken hier een balans tussen aandacht voor ecologie en veiligheid voor mensen;
- g) Diversifiëring groen - zoveel mogelijk diversiteit in beplanting, passend bij de omstandigheden van die plek (bodem, klimaat, water en licht) aansluitend op de behoefte van de dieren in de stad.
- h) Beheer - dood hout, bossen/bosplantsoenen, graslanden, invasieve exoten

Verbinding burgers

- a) De jeugd heeft de toekomst. Betrek jeugd en jongeren bij hun eigen omgeving. Zet meer energie op groene schoolpleinen en betrek partners hier nadrukkelijk bij.
- b) Veel mensen zegt ecologie niets. Toch heeft iedereen er mee te maken. Citizen science in Flevoland is misschien een middel. Kijk of er een influencer of festivals ingezet kunnen worden om meer mensen te betrekken.
- c) We zien graag dat de bewoners van Flevoland trots zijn op 'hun' natuur. Dat zij zich verbonden voelen met het groen en de natuur en daar zorg voor willen dragen. Veel aandacht gaat uit naar voorlichting en natuurpromotie, want 'bekend maakt bemind'.

4. Rollen en taken

Vier rollen van de presterende provincie	
Rol provincie	Toelichting rol en voorbeeld
 Normerende provincie	Het stellen van heldere regels, het vaststellen van minimumeisen en handhaven van wetgeving en staand beleid. Voorbeelden zijn het houden van financieel toezicht op gemeenten en het nemen van inpassingsbesluiten.
 Ondernemende provincie	Het uitvoeren van de taken die door de provincie moeten worden uitgevoerd. Sturen op gewenste resultaten en adequaat afwegen van kansen en risico's bij investeringsbeslissingen. Voorbeelden zijn het zorg dragen voor aanleg en beheer van de provinciale wegen of de herontwikkeling van gebieden.
 Inspirerende provincie	Het creëren van energie bij partners en samen ontwikkelen van een toekomstperspectief. Voorbeeld is het stimuleren van gezamenlijkheid en verbeelden van de toekomst bij het ontwikkelen van een metropoolregio.
 Verbindende provincie	Het samenbrengen van ontwikkelingen, programma's en organisaties en het bieden van overzicht. Voorbeeld is het inventariseren van de gezamenlijke planvoorraad van gemeenten, corporaties en investeerders en het zichtbaar maken van dilemma's voor hen.
Er zijn vier rollen te onderscheiden bij het realiseren van provinciale ambities. Een provincie bevindt zich altijd in het spanningsveld van deze vier rollen. De presterende provincie richt zich op de maatschappelijke opgaven en maakt voor elke opgave een expliciete keuze voor haar rol of rolcombinatie. Deze keuze vertaalt zij consequent door in werkwijzen en gedrag.	

Taken provincie
De provincie:

- bepaalt of steden en dorpen kunnen uitbreiden en waar bedrijventerreinen en kantorenparken mogen worden aangelegd. Dit staat in de Wet ruimtelijke ordening;
- bepaalt waar wegen, spoorwegen, scheepvaartverbindingen, industriegebieden, agrarische en natuurgebieden en recreatieve voorzieningen komen. Daarvoor maakt de provincie zogeheten structuurplannen. Gemeenten houden hier rekening mee bij het maken van hun bestemmingsplannen;
- is verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van provinciale wegen, fietspaden en bruggen;
- zorgt voor schoon zwemwater en veilige routes voor vrachtwagens met gevaarlijke stoffen. Dit staat in de nationale milieuwetgeving;
- realiseert nieuwe natuur en behoudt huidige natuur;
- houdt toezicht op de naleving van milieuwetten voor lucht, bodem en water. Daarnaast gaat de provincie verontreiniging tegen, bijvoorbeeld door bodemsanering;
- houdt toezicht op de waterschappen;
- houdt toezicht op de gemeenten. De gemeenten laten elk jaar hun begroting en jaarrekening goedkeuren door het college van Gedeputeerde Staten.

5. Ambities discussiepunten

a. Normerende provincie

In verschillende wetgeving staan er kaders, die van invloed zijn op de biodiversiteit. Het merendeel hiervan is landelijke wetgeving. Nieuwe kaders zijn bijvoorbeeld minimaal x% groen bij nieuwe projecten, natuurinclusief bouwen verplichten of verplicht een ecooloog mee laten werken aan een plan.

Er moeten in het actieplan biodiversiteit wel of geen extra kaders gesteld worden voor andere overheden en bedrijven, bijvoorbeeld:

Kaders opstellen voor woningbouw (natuurinclusief bouwen verplicht)

Kaders opstellen voor bedrijventerreinen (x% groen)

Kaders opstellen voor wind- en zonenergie

Monitoring

Wij maken gebruik van de bestaande monitoringsgegevens om de ontwikkeling van de biodiversiteit te versterken:

- Meetnet Agrarische Soorten, trends van de vogels in het landelijk gebied worden hiermee gevolgd
- Landelijk Meetnet Flora, flora ontwikkeling op verschillende plekken in Flevoland
- Monitoringsgegevens Natuurgebieden
- En de data in het Natuur Databank Flora en Fauna

Of wij ontwikkelingen een nieuwe monitoringssystematiek om de biodiversiteit in Flevoland te volgen.

b. Ondernemende provincie (eigen beheer en projecten)

Van de provincie wordt het goede voorbeeld verwacht, er zijn al verschillende goede voorbeelden, zoals bermbeheer op specifieke plekken en gebiedsontwikkeling omgeving vliegveld Lelystad. Hoe ambitieus willen wij hierop inzetten, bijvoorbeeld:

- Huidige inzet, 50% of al onze bermen en vaarwegen, waar het qua veiligheid mogelijk is, moet ecologisch en bij bevorderend beheerd worden.
- Bij alle of specifieke projecten in de gebiedsontwikkeling en infrastructuur moet een biodiversiteitsplan gemaakt worden, dit gaat verder dan voldoen aan de wettelijke eisen van de Natuurbeschermingswet, maar is gericht om bij de gebiedsontwikkeling ook de biodiversiteit te versterken.
- De kwaliteit en biodiversiteit van de Flevolandse natuurgebieden moet omhoog. Wij verhogen het beheerbudget gericht op specifieke soorten en het budget voor kwaliteitsverbetering.

Wij verwachten dit ook van de andere overheden (gemeenten en waterschap).

c. Stimulerende provincie

Voorbeelden van een stimulerende provincie:

We gaan samen met de gemeenten burgers stimuleren om hun tuinen groener te maken.

We gaan samen met de gemeenten burgers inlichten en aanspreken over het nut van biodiversiteit.

We stellen budget beschikbaar voor inhuur van ecologische expertise voor gemeenten of wij organiseren twee keer per jaar een dag voor uitwisseling van kennis en expertise van de medewerkers van de gemeenten.

We stellen budget (50%) beschikbaar voor cofinanciering van gemeentelijke projecten en waterschaps-projecten.

We stellen budget (100%) beschikbaar voor projecten ter verbetering van de biodiversiteit in de landbouw. De projecten komen uit de landbouwsector zelf (FAC en LTO).

d. Verbindende provincie

Verschillende organisaties in de provincie werken op dit moment aan visies, agenda's en plannen om de biodiversiteit te versterken. Vanuit de verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid voert de provincie de regie om gezamenlijk te komen tot een actieplan biodiversiteit. Waarbij alle overheden, organisaties en burgers zich gezamenlijk inzetten om de biodiversiteit te versterken.

Voor de inwoners van onze provincie wordt veel bepaald door de Rijksoverheid en de uitvoering is doorgaans een verantwoordelijkheid van de gemeenten. De provincie bekleedt als 'middenbestuur' een tussenpositie tussen het centrale en het lokale niveau. Deze positie leent zich uitstekend voor de verbindende schakelrol die wij willen vervullen om inhoud te geven aan onze ambitie; een versterking van de samenwerking met gemeenten en het Rijk.

Rijk en provincies werken aan een agenda 'natuurinclusief' waarin voor de langere termijn de ambities en kansen voor een natuurinclusieve samenleving in beeld worden gebracht, met versterkte aandacht voor de natuur in onze nabije omgeving, zowel binnen als buiten natuurgebieden.

Daarnaast zet provincie in op zo veel mogelijk gebruik maken van EU-financiering.